

Прихожай Юлія Валеріївна

логопед

Комунальної установи Сумської обласної ради
Сумського обласного центру комплексної реабілітації
для дітей та осіб з інвалідністю

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДЗЕРКАЛА ART & PLAY З ОТВОРОМ ЛОГОПЕДОМ ПРИ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті розкрито вдосконалення реабілітаційних заходів при роботі з дітьми з психофізичними порушеннями через застосування інноваційних логопедичних засобів. Проаналізовано особливості використання дзеркала Art & Play з отвором – інноваційного інструмента, який використовується у логопедичній корекції для поліпшення та коригування мовленнєвих навичок під час роботи з дітьми з особливими потребами. Основну увагу приділено розкриттю особливостей використання дзеркала з отвором при роботі з дітьми з розумовою відсталістю, з дітьми із дитячим церебральним паралічем та з дітьми з раннім спектром аутизму.

Ключові слова. Дитина з особливими потребами, дзеркало Art & Play з отвором, вади мовлення, логопедична корекція.

Prykhozhay Yuliya Valeriyivna

speech therapist

Communal institution Sumy regional council
Sumy regional center of complex rehabilitation
for children and people with disabilities

FEATURES OF USE ART & PLAY MIRRORS WITH HOSE SPEECH THERAPIST WHEN WORKING WITH CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

This article discusses the improvement of rehabilitation measures when working with children with psychophysical disorders through the use of innovative speech therapy devices. The peculiarities of using the Art & Play mirror with a hole - an innovative tool used in speech therapy correction to improve and adjust speech skills when working with children with special needs are analyzed. The main attention is paid to the peculiarities of using a mirror with a lapel when working with children with mental retardation, with children with cerebral palsy and with children with an early spectrum of autism.

Keywords. Children with special needs, Art & Play mirror with a lapel, speech defects, speech therapy.

Постановка проблеми. Мова є однією з найважливіших психічних функцій людини і складною функціональною системою. Мовленнєве спілкування створює необхідні умови для розвитку різних форм діяльності. Від того, наскільки розвинена і правильна мова дитини, залежить чи може вона легко, відкрито і вільно висловлювати свої думки, пізнавати світ і повноцінно спілкуватися з оточуючими дітьми та дорослими.

На сучасному етапі розвитку дитини з особливими потребами однією з актуальних завдань є підвищення ефективності процесу корекції

мовленнєвих навичок, шляхом використання інноваційних методів, технологій, прийомів та засобів.

Актуальність. Пошук нових прийомів та методик в логопедичній практиці з корекції мовлення не втратили своєї актуальності. Проблеми застосування у проєкційній роботі сучасних логопедичних технологій та засобів висвітлені у працях В. Акіменко, Н. Борозінець, О. Боряк, Т. Грабенко, Т. Зінкевич-Євстигнєєва, М. Поваляєва, Е. Пожиленко, Ю. Рібцун, М. Чисяткова, Т. Шаховська та ін. проте не дивлячись на зазначені наукові доробки, багато питань залишаються не з'ясованими.

Мета статті – розкрити особливості використання дзеркала Art & Play з отвором в логопедичній корекції при роботі з дітьми з особливими потребами.

Виклад основного матеріалу. Проблема розвитку мовлення на сучасному етапі є особливо актуальною, так як в цьому процесі відбувається формування всіх основних психічних процесів. Проте мова людини не завжди розвивається відповідно до норми. Так, мовлення дитини з психофізичними порушеннями має свої особливості, обумовленні аномальним розвитком.

На сучасному етапі зміни в політиці корекційно-реабілітаційного процесу спонукають до створення новітніх розробок і впровадження у реабілітаційний процес новітніх ігрових технологій. Використання цих технологій перетворює складний корекційно-розвивальний процес на цікаву захоплюючу гру, допомагає педагогу ненав'язливо, комплексно та ефективно вирішувати корекційно-розвивальні завдання (П. Блонський, Л. Виготський, Д. Ельконін та ін.).

Перед спеціалістами стоїть завдання всебічного корекційного впливу на розвиток дітей з вадами інтелектуального та (або) фізичного розвитку, необхідною умовою для реалізації цього завдання є формування і вдосконалення мови дітей в різних її формах з використання новітніх засобів, технологій та методів.

Дзеркало є першим помічником логопеда, особливо на початкових етапах проведення корекційно-розвивальної роботи.

Дзеркало Art & Play з отвором – це інноваційний, незамінний інструмент, який використовується для поліпшення та коригування мовленнєвих навичок під час тренувальних вправ у логопедичній корекції при роботі з дітьми з особливими потребами.

Дане дзеркало спеціально розроблене фахівцями Art & Play для вчителів-логопедів дошкільних та шкільних закладів, логопедів інклюзивних та реабілітаційних центрів.

Використання дзеркала Art & Play з отвором викликає у дітей з психофізичними розладами значний інтерес, що робить логопедичні заняття продуктивнішими. Зроблене з безпечного матеріалу (акрилу), дзеркало (30×40) є легким та одночасно міцним. Як його використовувати? Логопед і дитина сидять один навпроти одного; педагог тримає дзеркало так, щоб дитина, виконуючи вправи чи демонструючи артикуляційний уклад певного звуку, бачила своє відображення і могла слідувати за правильною артикуляцією педагога в спеціальний отвір дзеркала.

Використання дзеркала Art & Play з отвором при роботі з розумово відсталими дітьми.

Мовлення у дитини з розумовою відсталістю розвинене недостатньо, має системний характер і поширюється на всі функції мовлення: комунікативну, пізнавальну, регульовальну. У результаті виникають труднощі звукобуквенного аналізу та синтезу, сприймання та розуміння мовлення, що знижує потребу у мовленнєвому спілкуванні.

Як показує практика, за допомогою дзеркала Art & Play з отвором дитина з розумовою відсталістю сприймає заняття, або його елемент, як гру. Це дозволяє не вимушено та більш ефективно працювати над постановкою та автоматизацією звуків, виконувати різноманітні артикуляційні вправи, які в свою чергу сприяють виробленню повноцінних рухів органів артикуляції, необхідних для правильної вимови звуків. Таке виконання вправ та «розмова» перед даним дзеркалом дозволяє дитині бачити себе і одночасно у віконці бачити правильні рухи мовного апарату та артикуляцію логопеда. Знову ж таки,

це дозволяє дитині зосередитися на одному завданні, менше відволікатися на зовнішні та внутрішні подразники, тобто розвивається стійкість уваги та уміння візуально контролювати свою вимову звуків.

Так, можна виконувати такі артикуляційні вправи перед дзеркалом з отвором з дітьми із розумовою відсталістю: «лопаточка», «годинник», «смачне варення» тощо.

Таким чином, заняття із дзеркалом Art & Play з отвором можна перетворити на захоплюючу гру, наприклад, «Зроби, як я!», «Настрій сусіда» тощо.

Використання дзеркала Art & Play з отвором при роботі з дітьми з ДЦП.

Порушення рухової сфери у дітей із дитячим церебральним паралічем обумовлюють різноманітність мовленнєвих розладів. Для кожної форми ДЦП характерні специфічні порушення мовлення, які утруднюють спілкування дітей з оточуючими та негативно позначаються на їхньому розвитку.

У дітей з дитячим церебральним паралічем мають місце такі форми мовленнєвих порушень: дизартрія, затримка мовленнєвого розвитку, алалія, порушення писемного мовлення.

У більшості дітей даної категорії має місце порушення функцій артикуляційного апарату, та перш за все страждає фонетична вимова звуків, тобто звуки вимовляються спотворено або замінюються близькими за артикуляцією, або діти не знають які рухи потрібно робити, то під час застосування дзеркала логопед може в спеціальне віконце побачити положення губ і язика дитини, при вимові звуків, виконання вправ і своєчасно скорегувати дитину.

Як показує практика, під час використання дзеркала Art & Play з отвором у дітей із ДЦП підвищується рівень пізнавальної активності шляхом зацікавлення, появою інтересу до заняття, зосередженості на завданні. Спостерігається менша стомлюваність при виконанні логопедичних завдань, постановці та автоматизації звуків.

Таким чином, можна сказати, що особливості використання дзеркала з отвором при роботі із дітьми із ДЦП майже такі самі, як і при використанні із дітьми з розумовою відсталістю, але перш за все потрібно враховувати м'язовий тонус, наявність парезів та паралічів артикуляційного апарату, рівень інтелектуального розвитку та індивідуальні особливості дитини.

Використання дзеркала Art & Play з отвором при роботі з дітьми з РСА.

Розвиток мовлення у дітей із раннім спектром аутизму відрізняються великою варіативністю: деякі діти за темпом та термінами розвитку мовлення

випереджають здорових однолітків, а інші відстають у мовленнєвому розвитку. Проте у всіх випадках спостерігається своєрідність мовлення. Найчастіше мовлення аутичної дитини не спрямоване на спілкування з оточуючими, а є своєрідним мовленням для себе. Дитина одержує задоволення не від спілкування, а від маніпулювання самими словами, звуками та фразами.

Більшість дітей із РСА не фіксує погляд у дзеркалі, особливо на обличчі іншої людини, уникає прямого контакту "очі в очі", вони відрізняються підвищеною чутливістю до свого оточення, важко переносять зміну звичайної для них обстановки, часто відчують страх з незнайомими предметами іноді бояться звичайних предметів ужитку, наприклад, світла електричної лампи, та ін., можуть проявляти патологічну захопленість розгляданням своєї зовнішності в дзеркалі, тому використання дзеркала Art & Play з отвором дещо ускладнюється.

Але доречним буде застосування даного дзеркала під час формування у дітей з РСА вміння реагувати на своє та чуже відображення, під час розвитку уявлень про своє тіло та розвитку зорово-моторної координації. Діти вчать спостерігати за своїми діями, дивлячись через віконце (в основному під час ігор) вчать реагувати на міміку дорослого. Спочатку частини тіла дитина вивчає разом із педагогом, а потім за словесною інструкцією дивлячись у дзеркало показує їх, а логопед через віконце може вчасно дати підказку або виправити дитину.

Також перед дзеркалом дітям із РСА подобаються виконувати мімічні вправи (ігри), використання на занятті яких дозволяють не тільки зняти емоційну напругу, навчити дитину розрізняти емоції, управляти ними, створити сприятливий емоційний фон, а ще сприяють активізації м'язів артикуляційного апарату. Так, граючи в ігри «Луна», «Дзеркало», «Відгадай емоцію» або виконуючи мімічну гімнастику (ігри дещо схожі за собою), логопед через віконце показує дитині емоцію, а їй у свою чергу потрібно назвати цю емоцію та повторити її у дзеркалі.

Також перед дзеркалом дітям цікаво виконувати вправи на відтворення артикуляції певного звука без голосового супроводу, наприклад, гра «Вгадай, який звук» тощо.

Висновки. Отже, підсумовуючи можна сказати, що дзеркало Art & Play з отвором новий засіб, який допомагає логопеду невимушено проводити корекції мовленнєвих вад. Застосування в корекційно-розвивальній роботі інноваційних, сучасних засобів робить корекційний процес більш

захоплюючим, доступним і продуктивним для дітей з особливими потребами, адже використання новітнього спеціального логопедичного обладнання не примха, а вимога часу.

Перспектива дослідження. Подальші наукові розвідки будуть присвячені вивченню інноваційних логопедичних засобів та прийомів, які спрямовані на корекцію мовленнєвих вад у дітей з психофізичними вадами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова В. М. Використання інноваційних технологій в роботі з дітьми-логопатами старшого дошкільного віку для корекції вад звуковимови *Розкажіть онуку*. 2004. №10-11.
2. Боряк О. В. до питань логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелектуального розвитку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. праць*. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. № 27. С. 27-34.
3. Колишкін О. В. Вступ до спеціальності "Корекційна освіта" : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2013. 392с.
4. Рібцун Ю. В. Сучасні ігрові технології логопедичної допомоги дітям із порушенням мовлення. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД : зб. наук. пр.* Переяслов-Хмельницький, 2013. С. 132-133.

Телевна Інна Павлівна

магістрантка спеціальності 016 Спеціальна освіта
(Олігофренопедагогіка. Логопедія)
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка
Науковий керівник – канд. психолог. наук, ст. викладач
А. В. Чобанян

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ ЛОГОПЕДА

Наукова стаття висвітлює питання застосування здоров'язберігаючих технологій в роботі із дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку через застосування інноваційних технологій. Підвищення ефективності корекційної логопедичної роботи з усунення порушень мовленнєвого розвитку дошкільників є однією з актуальних проблем діяльності вчителя-логопеда, спрямованої на корекційно-розвиткову роботу з дітьми, інноваційні технології набувають все більшого значення, поряд з традиційними, вони сприяють досягненню максимально можливих успіхів у подоланні мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку.

Ключові слова: інноваційні здоров'язберігаючі технології, діти дошкільного віку, логопедичні технології, вчитель-логопед.